

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/27/2025
Identifikačné číslo spisu:	6722010319
Dátum vydania rozhodnutia:	11.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6722010319.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí konanom 11. júna 2025 v Bratislave v trestnej veci obvineného G. D. pre zločin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného G. D. podanom proti rozsudku Okresného súdu Zvolen, sp. zn. 6T/2/2022, zo 17. júna 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 5To/69/2022, z 23. augusta 2022

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného G. D. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Zvolen, sp. zn. 6T/2/2022, zo 17. júna 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 5To/69/2022, z 23. augusta 2022 bol obvinený G.C. D. uznaný za vinného zo spáchania zločinu útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a prečinu útoku na verejného činiteľa podľa § 324 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, na skutkovom základe, že: „dňa 3. februára 2022 v čase okolo 20.10 hod. na parkovisku pred predajňou L. na ul. J. Č.. XXXX vo B. napadol príslušníka Policajného zboru zaradeného na OO PZ Zvolen X.. O. O., nar. XX. O. XXXX, ČOZ: XXX XXX, tvoriaceho hliadku s príslušníkom Policajného zboru X.. A.. Z. K., nar. XX. O. XXXX, ČOZ: XXX XXX, pod volacím znakom B. XXX, tak, že počas toho ako hliadka B. XXX v súvislosti so zisteným porušením opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 prejednávala u obvineného zistený priestupok v blokovom konaní, pričom tento pohybujúc sa v blízkosti hliadky PZ, držiac v rukách 2 sklenené fľaše zakopol, v dôsledku čoho mu fľaše vypadli na zem, kde sa rozbili a z týchto obvinený následne do pravej ruky uchopil črepinu hrdla fľaše s ostrými výčnelkami a druhou rukou strčil do ľavého ramena R.. O. O., na čo ho R.. O. O. vyzval, aby upustil od ďalšieho konania a súčasne zo služobného vozidla na strane spolujazdca vystúpil X.. A.. Z. K., pričom obom policajtom povedal: '... Vy mi aj tak kokot môžete, neviete aké mám ja známosti a začnite sa báť obaja, dám Vás dole...' a s črepinou hrdla fľaše uchopenou v ruke namieril na R.Ž.. O. O. a opýtal sa ich, či ich s tým má zabiť, na čo ho R.. O. O. spolu s X.. A.. Z. K. vyzvali na zahodenie črepiny a upustenie od jeho

konania, čo obvinený neuposlúchol a pristúpil do bezprostrednej blízkosti R.H. O. O., voči ktorému sa zahnal rukou a držiak črepinu hrdla fľaše ho ňou udel do oblasti zátylku, čím spôsobil poškodenému R.. O. O. ľahkú formu pomliaždenia krčnej chrbtice s dobou liečenia 6 dní“.

Za to bol obvinenému uložený podľa § 323 ods. 2 Trestného zákona, § 36 písm. l), § 37 písm. h), písm. m), § 38 ods. 2, ods. 5, § 41 ods. 1, § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona per analogiam úhrnný trest odňatia slobody vo výmere tri roky. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona bol obvinený na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Proti rozsudku krajského súdu podal obvinený G. D. dovolanie s poukazom na dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku [bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

Obvinený v dovolaní v podstate namietal:

„[§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] Dňa 6. augusta 2024 nadobudla účinnosť novela Trestného zákona, ktorá má významný vplyv vo veci aplikácie rozhodnutí priaznivejších pre páchatel'a aj retroaktívne, s poukazom na ustanovenie § 38 ods. 5 pôvodného Trestného zákona, ktorý stratil svoju účinnosť. V zmysle novely Trestného zákona pri zmene ustanovenia § 38 ods. 5 a to tak, že súčasná úprava § 38 ods. 3 Trestného zákona je priaznivejšia, keď pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica o jednu tretinu na rozdiel od predchádzajúcej, kde došlo k zvýšeniu trestnej sadzby o jednu polovicu, čo odôvodňuje možnosť priaznivejšieho rozhodnutia v pôvodnom konaní. U mňa bol použitý § 38 ods. 5 Trestného zákona a zároveň bol použitý § 39 ods. 2 Trestného zákona a súd mi uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky, so zaradením podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona na jeho výkon do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Podľa novely Trestného zákona a § 38 ods. 3, keď pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica o jednu tretinu na rozdiel od predchádzajúcej, kde došlo k zvýšeniu trestnej sadzby o jednu polovicu, to práve odôvodňuje možnosť priaznivejšieho rozhodnutia v pôvodnom konaní. Pri výklade v súlade s čl. 50 ods. 6 Ústavy SR, vyplýva povinnosť posúdiť trestnosť činu a uložiť trest podľa neskôr účinného zákona, ak je pre páchatel'a priaznivejší, v porovnaní so zákonom účinnom v čase spáchania činu. Pri opätovnom prerokovaní veci na základe príkazu dovolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 388 ods. 1 Trestného poriadku sa pri posúdení trestnosti činu a ukladaní trestu použije ustanovenie čl. 50 ods. 6 Ústavy SR, ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona, ktoré je jeho zákonným odrazom a ktoré v rozsahu svojej úpravy prikazuje retroaktivitu zákona priaznivú pre páchatel'a a zakazuje retroaktivitu pre páchatel'a nepriaznivú. Týmto poukazujem na závažnú skutočnosť, že nemôžem byť súdený podľa nepriaznivejšej právnej úpravy. Treba zdôrazniť, že pri inom výklade, by bolo porušené moje právo na spravodlivé súdne konanie podľa č. 46 Ústavy SR a 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na spravodlivý súdny proces, práva podľa čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 7 ods. 1 Dohovoru na aplikovanie neskoršej, pre páchatel'a priaznivejšej právnej úpravy.

[§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] Som toho názoru, že v danom prípade by mali byť správne použité ustanovenia § 2 ods. 1 a 38 ods. 5 novely Trestného zákona.“

Obvinený G. D. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky, po vyslovení porušenia zákona v jeho neprospech, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu v celom rozsahu, ako aj rozsudok okresného súdu a prikázal, aby súd vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

V osobitných podaniach - doplneniach dovolania obvinený opakovane poukázal na to, že účinnosťou novely Trestného zákona a nálezom Ústavného súdu stratilo ustanovenie § 38 ods. 5 Trestného zákona svoju účinnosť, na základe čoho mal, podľa jeho názoru, prvostupňový súd povinnosť povoliť obnovu konaniu a žiadal, aby mu súd vymeral trest podľa priaznivejšej právnej úpravy.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor, ktorý uviedol:

„Dovolanie a dôvody, pre ktoré bolo dovolanie podané nepovažujem za dôvodné v zmysle ustanovenia § 368 Trestného poriadku a nasl. ustanovení týkajúcich sa mimoriadnych opravných prostriedkov, ktorým je aj dovolanie. Ku skutkovým zisteniam považujem za vhodné odkázať na odôvodnenie rozhodnutí okresného a krajského súdu, ktoré mali za to, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že predmetného konania sa dopustil odsúdený a týmto konaním boli naplnené všetky zákonné znaky skutkovej podstaty spomínaného trestného činu. V prípade rozsudku krajského súdu došlo k zrušeniu rozsudku okresného súdu len pokiaľ ide o výrok o treste. Je však v prvom rade potrebné poukázať na to, že po podaní obžaloby obžalovaný urobil vyhlásenie podľa § 257 písm. b) Trestného poriadku o vine. Z uvedeného dôvodu nebolo vykonané ani dokazovanie týkajúce sa skutku, ktorý obžalovaný priznal. V tejto súvislosti poukazujem na ust. § 257 ods. 5 Trestného poriadku, v zmysle ktorého takéto vyhlásenie je neodvolateľné a v tom rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Pokiaľ však ide o odsúdeným prezentovaný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, z tohto vyplýva, že bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa. K uvedenému majú na zreteli vyššie uvedené skutočnosti v krátkosti uvádzam, že nevzhľadám takýto dôvod dovolania. V stručnosti uvádzam, že podstata dovolacieho dôvodu sa týka hlavne odsúdeným prezentovanej povinnosti aplikovať na jeho odsúdenie ust. § 38 ods. 3 Trestného zákona účinného od 6.8.2024, nakoľko ide o ustanovenie pre páchatel'a priaznivejšie. V tejto súvislosti uvádzam, že už spomínaným uvedeným nálezom PL. ÚS 3/2024 Ústavný súd SR nerozhodol, že ust. § 38 ods. 5 Trestného zákona je protiústavné, rovnako ako nerozhodol o strate účinnosti právneho predpisu, jeho 3 časti alebo niektorého ustanovenia podľa čl. 125 ods. 3 Ústavy SR voči rozsudku vydanému na základe použitia takéhoto právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia. Je teda zrejmé, že v pôvodnom konaní, v ktorom bol odsúdený uznaný za vinného a bol mu uložený trest, nebolo rozhodnuté podľa zákonného ustanovenia nesúladneho s Ústavou SR, resp. s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Som toho názoru, že len tá skutočnosť, že zákonom č. 40/2024 Z. z. (ktorým bol s účinnosťou od 6. augusta 2024 novelizovaný Trestný zákon), bol zmenený obsah ust. § 38 ods. 5 Trestného zákona (ak by bol odsúdený uznaný za vinného po 6. auguste 2024, zvyšovala by sa pri opakovane spáchanom zločine dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby len o 1/3), nenaplnia dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného zákona, resp. iné dovolacie dôvody. Som toho názoru, že súd správne aplikoval ustanovenie § 38 ods. 5 Trestného zákona, keď v čase rozhodovania o vine a treste postupoval podľa príslušných ustanovení § 38 ods. 5 Trestného zákona, pričom novela Trestného zákona nadobudla účinnosť až po právoplatnosti tohto rozhodnutia. Z ustanovenia § 2 ods. 1 Trestného zákona vyplýva, že trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší. Uvedené sa teda týka časového štádia medzi spáchaním trestného činu a vynesením rozsudku, čo v tomto prípade nie je splnené.“

Prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného G. D. odmietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) v spojení s § 372 ods. 1 veta druhá Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dôvody dovolania nie sú splnené.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktne obmedzené, aby sa potenciálne „širokým“ uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Tento dovolací dôvod môže byť naplnený v dvoch alternatívach spočívajúcich v tom, že obvinenému bol uložený

- trest vo výmere mimo zákonnej trestnej sadzby alebo
- taký druh trestu, ktorý trestný zákon nepripúšťa.

Uloženie trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa týka len tých trestov, ktoré majú odstupňovateľnú trestnú sadzbu vymedzenú zákonom - trest odňatia slobody (§ 46 Trestného zákona), trest domáceho väzenia (§ 53 Trestného zákona), trest povinnej práce (§ 54 Trestného zákona), peňažný trest (§ 56 Trestného zákona), náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest (§ 57 ods. 3 Trestného zákona), trest zákazu činnosti (§ 61 Trestného zákona), trest zákazu pobytu (§ 62 Trestného zákona), trest zákazu účasti na verejných podujatiach (§ 62 Trestného zákona), trest vyhostenia (§ 65 Trestného zákona).

Uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu obvinenému pod minimálne povolenú výmeru trestu ako aj prekročenie maximálne povolenej výmery trestu pri odstupňovateľných druhoch trestov (odňatia slobody, domáceho väzenia, povinnej práce, peňažného trestu, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia).

Uložením takého druhu trestu, ktorý zákon nepripúšťa sa rozumie, uloženie takých trestov, ktoré popri sebe nemôžu byť uložené - § 34 ods. 7 Trestného zákona, ale aj napríklad uloženie trestu zákazu pobytu za nedbanlivostný trestný čin - § 62 ods. 2 Trestného zákona, uloženie trestu vyhostenia občanovi Slovenskej republiky - § 65 ods. 1 Trestného zákona alebo „podmienky na podmienku“ - § 49 ods. 2 Trestného zákona, či dokonca takého druhu trestu, ktorý v trestnom zákone vôbec nie je uvedený - trest pokánia a podobne.

Obvinený v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku namietal, že s ohľadom na novelu Trestného zákona účinnú od 6. augusta 2024, interpretovanú vo svetle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 3/2024, uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tdo/ 69/2012, z 15. januára 2013, ako aj s prihliadnutím na výklad čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a § 2 ods. 1 Trestného zákona, mal byť pri ukladaní trestu aplikovaný súčasný právny stav, konkrétne znenie § 38 ods. 3 Trestného zákona, ktoré je pre neho priaznivejšie.

Podľa § 38 ods. 5 trestného zákona (v znení účinnom do 5. augusta 2024) pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu polovicu; v takom prípade sa ustanovenie odseku 4 nepoužije.

Podľa § 38 ods. 3 Trestného zákona (v znení účinnom od 6. augusta 2024) pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu.

Podľa čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie.

Podľa § 2 ods. 1 Trestného zákona trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatela priaznivejší.

Najvyšší súd konštatuje, že v trestnej veci obvineného G. D. boli splnené zákonné podmienky ustanovené v § 38 ods. 5 Trestného zákona. Pri ukladaní trestu mal Krajský súd v Banskej Bystrici postupovať tak, že dolná hranica trestnej sadzby uvedenej v osobitnej časti Trestného zákona sa zvýši o polovicu z rozdielu medzi hornou a dolnou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby. V danom prípade ide o trestnú sadzbu vo výmere od 3 do 8 rokov, pričom rozdiel predstavuje 5 rokov, t. j. 60 mesiacov. Zvýšením dolnej hranice o polovicu sa výška trestnej sadzby mala pohybovať v rozmedzí od 5 rokov a 6 mesiacov do 8 rokov, ako krajský súd správne vyhodnotil. Následne však, pri použití § 39 ods. 2 písm. d) a ods. 4 Trestného zákona, mal byť trest ukladaný znížením tejto zvýšenej dolnej hranice o jednu tretinu. Vzhľadom na uvedené prichádzalo v prípade obvineného G. D. do úvahy uloženie úhrnného trestu odňatia slobody v rozsahu od 3 rokov a 8 mesiacov do 8 rokov. Uloženie trestu vo výmere tri roky, ako rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici, nezodpovedá deklarovanému postupu, ktorý mal byť pri jeho určení použitý. Na uvedené nedostatky poukázal Najvyšší súd Slovenskej republiky už v predchádzajúcom rozhodnutí v tejto trestnej veci pod sp. zn. 1Tdo/66/2023, a to na stranách 10 až 11 uznesenia.

V aktuálne podanom dovolaní obvinený namietal, že mu mal byť uložený miernejší trest, a to pri aplikácii priaznivejšej právnej úpravy podľa § 38 ods. 3 Trestného zákona, ktorá stanovuje zvýšenie dolnej hranice trestnej sadzby len o jednu tretinu. V danom prípade, pri základnej trestnej sadzbe od 3 do 8 rokov predstavuje jedna tretina z rozdielu medzi hornou a dolnou trestnou sadzbou 20 mesiacov. Zvýšením dolnej hranice o túto hodnotu by trestná sadzba po aplikácii § 38 ods. 3 Trestného zákona bola vo výmere od 4 rokov a 8 mesiacov do 8 rokov (56 mesiacov až 96 mesiacov). Pri následnom použití § 39 ods. 2 písm. d) a ods. 4 Trestného zákona by bolo možné mimoriadne znížiť túto trestnú sadzbu o jednu tretinu (t. j. o približne 18 mesiacov a 20 dní), čím by sa dolná hranica trestu mohla znížiť na úroveň približne tri roky, jeden mesiac a desať dní. Uloženie trestu vo výmere 3 roky je preto zníženie trestu, na ktoré obvinený nemal nárok, a to ani pri použití priaznivejšej právnej úpravy.

Nad rámec vyššie uvedeného najvyšší súd reaguje aj na obvineným uvádzané uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tdo/69/2012, z 15. januára 2013. V uvedenom prípade bolo dovolanie odmietnuté ako nedôvodné, keďže napriek existencii nesprávnej aplikácie zákona účinného v čase rozhodovania, nemohol najvyšší súd dovolaniu vyhovieť z dôvodu, že naplnenie dovolacieho dôvodu, konkrétne v otázke ukladania trestu, vychádzalo z porušenia ustanovenia, ktoré medzitým ústavný súd vyhlásil za protiústavné, v dôsledku čoho stratilo svoju účinnosť, ako aj platnosť, a tým sa vylúčila jeho ďalšia aplikácia.

V tejto súvislosti je potrebné povedať, že ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 Ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku. V obnovenom konaní sa potom uplatnia vyššie citované ustanovenia Ústavy (Čl. 50 ods. 6) a Trestného zákona (§ 2 ods. 1), ktoré určujú jeho časovú pôsobnosť. To umožňuje, ak rozsudok nebol vykonaný, rozhodnúť v prospech páchatela na základe nálezom ústavného súdu vyvolanej zmeny zákona, aj keď ku nej došlo po spáchaní trestného činu a po odsúdení jeho páchatela.

Obvineným citované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je potrebné vnímať v kontexte okolností, za ktorých bolo vydané, pričom z obsahového hľadiska uvedené rozhodnutie reagovalo stricto sensu na zmenu právneho stavu vyvolanú na základe nálezu ústavného súdu, ktorým bola vyslovená

protiústavnosť ustanovenia § 41 ods. 2 v časti vety za bodkočiarkou. V danom prípade krajský súd nepostupoval podľa v tom čase platného a účinného znenia § 41 ods. 2 Trestného zákona v časti za bodkočiarkou, no v rámci preskúmavania napadnutého rozhodnutia na základe dovolania podaného generálnym prokurátorom v neprospech obvineného najvyšší súd nezrušil toto rozhodnutie, hoci konštatoval, že krajský súd porušil zákon. Vzhľadom na znenie nálezu ústavného súdu, ktorým bola zrušená uvedená časť ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona, totiž v ďalšom konaní už neexistovala norma priaznivejšia pre obvineného. Išlo teda o špecifický prípad, ktorý nie je vo všeobecnosti možné generalizovať na akékoľvek prípady, v dôsledku ktorých by prichádzala do úvahy aplikácia akéhokoľvek priaznivejšieho ustanovenia, ale výlučne len v intenciách daného skutkového stavu ako výsledok výnimočnej právnej situácie, ktorá vyplynula z nálezu ústavného súdu a mala priamy dopad na platnosť zákonnej normy.

V posudzovanej veci obvineného G. D. však ide o právne odlišnú situáciu, v ktorej ústavný súd nekonštatoval nesúlad ustanovenia § 38 ods. 5 Trestného zákona s Ústavou. Nie je preto správne tvrdenie, že nálezom Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 3/2024 došlo k strate účinnosti príslušného ustanovenia alebo jeho časti. V tomto prípade došlo k zmene spočívajúcej v znížení dolnej hranice trestnej sadzby pri opätovnom spáchaní zločinu, a to novelou Trestného zákona, pričom dotknuté ustanovenie ostalo naďalej súčasťou právneho poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že novela Trestného zákona, na ktorú obvinený poukazuje, nadobudla účinnosť až po právoplatnosti rozhodnutia druhostupňového súdu. V tejto súvislosti treba poukázať na ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého priaznivejšia právna úprava sa uplatní len vtedy, ak nadobudne účinnosť pred právoplatnosťou rozhodnutia.

Z uvedeného dôvodu najvyšší súd uzatvára, že zmena právnej úpravy v oblasti ukladania trestov neumožňuje prehodnocovať tresty v právoplatne skončených prípadoch. Ak by bol dovolací súd povinný prihliadať na akúkoľvek zmenu právnej úpravy po právoplatnosti rozhodnutia súdu, vzniklo by tak riziko kontinuálneho cyklu rozhodovania, ktoré by narušilo princíp právnej istoty. Súd v čase rozhodovania o druhu a výmere trestu preto zákonne aplikovali Trestný zákon účinný do 5. augusta 2024.

V dôsledku uvedeného potom dovolacia námietka uloženia trestu podľa priaznivejšej právnej úpravy (v už právoplatne skončenej veci) nezakladá žiadny z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a preto nemohol najvyšší súd považovať argumentáciu obvineného citovanú vyššie, ako relevantnú.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd uzatvára, že zmena právnej úpravy v oblasti ukladania trestov neumožňuje prehodnocovať tresty v právoplatne skončených prípadoch. Ak by bol dovolací súd povinný prihliadať na akúkoľvek zmenu právnej úpravy po právoplatnosti rozhodnutia súdu, vzniklo by tak riziko kontinuálneho cyklu rozhodovania, ktoré by narušilo princíp právnej istoty.

Povedané inými slovami: dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného zákona je naplnený len podľa jeho explicitného (výslovného) znenia a netýka sa primeranosti výmery uloženého druhu trestu, ak ide o trest, ktorého uloženie zákon v konkrétnej procesnej situácii pripúšťa a tento bol uložený v rámci zákonom ustanovenej výmery. Skôr vyjadrené platí aj „naopak“ (vice versa) - dôvodom dovolania podľa naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku je len uloženie trestu mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo uloženie takého druhu trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa (R 86/2015).

V dôsledku uvedeného potom námietka uloženia trestu podľa priaznivejšej právnej úpravy obvineného nemôže zakladať žiadny z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a preto nemohol najvyšší súd akceptovať argumentáciu obvineného citovanú vyššie, ako relevantnú.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže dovolateľ - či už obvinený alebo generálny prokurátor v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

Pre dovolací súd sú rozhodujúce skutkové zistenia, podľa ktorých obvinený mal spáchať skutok tak, ako je uvedený v rozsudku okresného súdu. Dovolací súd teda nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšiehoprehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa. Dovolací súd nie je možné vnímať ako ďalšiu (v poradí druhú) „odvoláciu“ inštanciu zameranú na preskúmanie rozhodnutí súdu nižšieho stupňa. S ohľadom na to nemôže dovolací súd skúmať skutkové závery a dôkazné úvahy súdov nižších stupňov, na základe ktorých dospeli k záveru o naplnení všetkých znakov žalovaného trestného činu.

V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje aj na závery vyplývajúce z jeho vlastnej rozhodovacej činnosti (R 47/2014), ktoré vychádzajú z prezumpcie, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb. Dikcia za bodkočiarkou vylučuje skutkové námietky (nie je prípustné právne účinným spôsobom namietkať, že skutok tak, ako bol zistený súdom prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne), ako aj „reinterpretáciu“ už vykonaných a „hodnotených“ dôkazov. Skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu.

Obvinený v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len veľmi v krátkosti poukázal na to, že v jeho prípade malo byť použité správne ustanovenie § 38 ods. 5 Trestného zákona (z obsahu dovolania vyplýva, že obvinený mal na mysli aktuálne účinné ustanovenie § 38 ods. 3 Trestného zákona), a to v spojitosti so znením § 2 ods. 1, druhá veta Trestného zákona.

K otázke použitia právnej úpravy pri ukladaní trestu najvyšší súd odkazuje na vyššie uvedené závery, z ktorých vyplýva, že súdy rozhodli na základe v tom čase platného a účinného zákona, pričom novela Trestného zákona nadobudla účinnosť až po právoplatnosti rozhodnutia druhostupňového súdu.

Pre dovolací súd je tak v zmysle uvedeného kľúčovým skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený G. D. spáchal trestný čin tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, následne potvrdeného rozsudkom odvolacieho súdu. Tam opísanému skutkovému stavu plne zodpovedá aj právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného ako zločinu útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a prečinu útoku na verejného činiteľa podľa § 324 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Použitú právnu kvalifikáciu podľa citovaných ustanovení odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté, a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu.

Preto, rešpektujúc zákaz skúmania a menenia zisteného skutku vyplývajúci z § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku, najvyšší súd uzatvára, že námietky obvineného a s tým súvisiaca argumentácia nenapĺňa ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (ani žiadny iný).

S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že v trestnej veci obvineného nemožno konštatovať naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.